

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any **five** questions.
 2. All questions carry **equal** marks.
 3. Answer to the **two** Sections should be written in the **same answer** book.

Section - I

1. Explain in detail the need of conservation of forest resources.

OR

State the various types of renewable and non-renewable resources.

2. Describe in detail the various types of land in Maharashtra.

OR

State the various uses of land in Human Development.

3. Write the various disease spread by polluted drinking water and explain their effects on human being.

OR

State the cause of water pollution and suggest the remedies of water pollution.

Section - II

4. State the role of Technical Education in rural development.

OR

Explain the concept of Human Resources Development. State the elements on it.

5. What is meant by Infrastructure Facilities? State the nature of Infrastructure Facilities.

OR

Explain the significance of Information Technology in rural development.

6. Explain the role of Agriculture Universities in rural development.

OR

State the various types of non-traditional energy sources.

सूचना:

१. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग - १

१. वनसाधन संपत्तीच्या संवर्धनाची गरज सविस्तर विशद करा.

किंवा

पुर्ननिर्मित होणाऱ्या पुर्ननिर्मित न होणाऱ्या साधनसंपत्तीचे विविध प्रकार सांगा.

२. महाराष्ट्रातील जमिनीचे प्रकार सविस्तर लिहा.

किंवा

मानवी विकासासाठी जमिनीचे विविध उपयोग सांगा.

३. दुषित पाण्यामुळे पसरणारे संसर्गजन्य आजार लिहा आणि त्याचे मानवी आरोग्यावरील परिणाम विशद करा.

किंवा

जल प्रदूषणाची कारणे सांगून जलप्रदूषणावर उपाय सूचवा.

विभाग - २

४. ग्रामीण विकासात तांत्रिक शिक्षणाची भूमिका सांगा.

किंवा

मानवी साधन संपत्ती विकास संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे घटक लिहा.

५. पायाभूत सुविधा म्हणजे काय? पायाभूत सुविधांचे स्वरूप सांगा.

किंवा

ग्रामीण विकासात माहिती तंत्रज्ञानाचे महत्त्व विशद करा.

६. कृषी विद्यापीठांची ग्रामीण विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

अपारंपरिक उर्जा साधनांचे विविध प्रकार सांगा.
